

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ МААДЫРЫ Х. Н. ЧҮРГҮЙ-ООЛДУҢ
ШАҢНАЛ БИЖИИ

**СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ МААДЫРЫ ЭШ ХОМУШКУ
НАМГАЕВИЧ ЧҮРГҮЙ-ООЛГА**

Немец эжелекчилерге удур демиселдин фронтузунга
командылап чериниң дайынчы даалгаларын күүседип чо-
рааш Силерниң көргүскен маадырлыг чорууңар дээш

ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиуму 1945 чылдың март 24-те Чарлыы-биле Силерге Совет Эвилелиниң Маадыры деп атты тывыскан.

ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Даргазы
Н. ШВЕРНИК.

ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Секретары
А. ГОРКИН.

Москва, Кремль, 1947 чылдың декабрь 22.

Михаил Коңгар

ЭКИ ТУРАЧЫНЫҢ САКТЫЫШКЫНЫ

ДАЙЫН ЭГЕЛЭЭН

1941 чылдың июнь 22-ниң хүнүндө немец-фашистерниң бистиң Ада-чуртувус улуг Совет Эвилелинче оор ёзу-биле халдаанын бүгү делегей дыңнап каан. Ынчан Кызыл хоорайга Тыва Арат Республиканың 10 дугаар Улуг хуралы болуп эртип турган, анаа мен төлээге сонгутпаан-даа болзумза, база олуржуп турган мен.

Ол хурал фашистиг эжелекчилерни дүрген чылча шавар төлээде, ТАР-ның арат чоннары бүгү-ле аргазы, бүгү-ле күжү-биле ССРЭ-ге, ооң маадырлыг Кызыл Шериинге дузалаар дугайында Декларацияны хүлээп алган. Ол-ла кежээ хоорайның садынга массалыг улуг митинг болган. Ол дег хөй кижиги киржикчилиг митинг ооң мурнунда Кызылга кажан-даа болуп көрбээн. Ооң киржикчилери фашистиг Германияның Совет Эвилелинче оор ёзу-биле халдаанынга боттарының килеңин илередип, акы-дуңма совет улуска бүгү-ле чүүлдер-биле дузалаарын, оон кедерезе, ок-боону холга туткаш, Кызыл Шериг-биле кады тулчуп кириптеринге беленин илереткен.

Кежээ бажынымга чанып келгеш, бодумнуң хуумда ССРЭ-ге чүнүн-биле дузалаарыл деп чүвени дыка дүнеге чедир боданган мен, ол дүне барык уйгум-даа келбээн. Аргалыг-ла болза, Кызыл Шеригниң хүрээлеңинге дүрген барып кирип алгаш, фашистерни барып шуут чылча шапчы берген болзумза деп күзел сагымдан черле уштунмаан. Ынчангаш Кызыл Шеригниң хүрээлеңинче эки тура-биле чорудар дугайында ТАР-ның Шериг ямызынга билдириишкинни даартазында-ла чедирип бердим.